

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915.

Första kammaren.

Nr 55.

Tisdagen den 27 april.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Hasselrot* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 168, angående användande av överskott i Djurgårdskassan till vissa byggnads- m. fl. arbeten vid Ulriksdals, Haga och Drottningholms slott m. m.

nr 170, angående utvidgning av riksdagens bibliotek till centralt förvaltningsbibliotek; samt

nr 171, med förslag till ändrad lydelse av § 3 i reglementariska föreskrifter för riksdagen.

Justerades protokollen för den 20 och 21 i denna månad.

Anmälades och bordlades

bankoutskottets memorial nr 25, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut beträffande punkten 13:o) av utskottets utlåtande nr 20, angående vissa framställningar rörande tionde huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna; samt

lagutskottets utlåtande nr 27, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse angående ändrad lydelse av §§ 10 och 21 i lasarettstadgan den 18 oktober 1901, dels ock i ämnet väckta motioner.

Herr statsrådet *Hasselrot*, som förklarar sig ämna vid detta sammanträde besvara två av herr Wavrinsky framställda interpellationer, den ena om livförsäkringsavtal samt den andra om olägenheter beträffande edgång, erhöll nu på begäran ordet och yttrade:

Ang. interpellationer om livförsäkringsavtal m. m

Med första kammarens tillstånd har ledamoten av kammaren herr Wavrinsky till mig framställt följande fråga:

Har herr statsrådet för avsikt att under den närmaste tiden söka förverkliga det i riksdagens skrivelse nr 63 av den 25

Första kammarens protokoll 1915. Nr 55.

Ang. interpellationer om livförsäkringsavtal m. m.
(Forts.)

april 1908 framställda önskemål, att livförsäkring för make och barn må kunna medföra den verkan, att den på grund därav utfallande försäkringssumman kommer de efterlevande till godo utan intrång från den avlidnes borgenärer?

I det yttrande, med vilket interpellanten motiverat frågans framställande, har redogjorts för vissa åtgärder, som vidtagits i anledning av riksdagens berörda skrivelse. Interpellanten har sålunda omnämnt, att Kungl. Maj:t genom remiss den 12 juni 1908 anbefallt försäkringsinspektionen att lämna de försäkringsanstalter, vilkas hörande kunde anses lämpligt, tillfälle att yttra sig i anledning av skrivelsen samt därefter inkomma med avgivna yttranden och eget utlåtande. Vidare har omnämnts, att på grund av remissen försäkringsinspektionen den 14 oktober 1909 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid tillika överlämnat yttranden från åtta försäkringsbolag och från svenska livförsäkringsbolags direktörsförening. Även för det huvudsakliga innehållet i de avgivna yttrandena har interpellanten redogjort, och jag tillåter mig att hänvisa till denna redogörelse.

Några särskilda åtgärder utöver de sålunda nämnda har ifrågavarande riksdagsskrivelse hittills icke föranlett. Ehuru det avgörande, på grund varav frågan alltså därefter fått vila, träffats långt före den tid, då jag blev chef för justitiedepartementet, tror jag mig kunna taga för givet, att detta uppskov med frågans fortsatta handläggning har sin förklaring däri, att en lagstiftning i förevarande ämne ansetts icke kunna utan betydande svårigheter och olägenheter åstadkommas annat än i sammanhang med en allmän lagstiftning om försäkringsavtal. Tvekan, huruvida det vore möjligt att lösa den förra frågan utan samband med en sådan allmän lagstiftning, har gjort sig gällande redan under den verkställda utredningen och särskilt med styrka framträtt i det yttrande, som avgivits av svenska livförsäkringsbolags direktörsförening.

Med hänsyn till den betydelse, frågan om lagstiftning angående försäkringsavtal äger för det nu förevarande ärendet, anser jag mig böra något redogöra även för det läge, vari nyssberörda större lagstiftningsfråga befinner sig. I skrivelse den 12 maj 1905 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till lag om försäkringsavtal, och jämväl denna skrivelse har på grund av remiss varit föremål för yttranden av försäkringsinspektionen och vissa försäkringsanstalter. Då sedermera 1909 Kungl. Maj:t tog initiativ till återupptagande av samarbetet med Danmark och Norge för åstadkommande av överensstämmande lagstiftning å obligationsrättens område och delegerade från de tre länderna vid sammanträde enades om ett program för det gemensamma lagstiftningsarbetet, upptogs försäkringsavtalet i tredje rummet bland de ämnen, som skulle utgöra föremål för detta arbete. Genom lagen den 18 april 1914 om kommission, handelsagentur och handelsresande samt de nu under riksdagens

prövning varande förslagen till lag om avtal och andra rätts-handlingar på förmögenhetsrättens område och till lag om avbetalningsköp hava de ämnen slutbehandlats, som äro upptagna i första och andra punkterna av nämnda program. Enligt den från början bestämda och hittills följda ordningen utgör alltså försäkringsavtalet det ämne, som skall bliva föremål för det gemensamma arbetet, när detta nästa gång, med all sannolikhet inom en nära framtid, änyo fullföljes.

Utan tvivel är det förenat med synnerliga fördelar, om den i riksdagens skrivelse den 25 april 1908 berörda fråga, som avses med interpellationen, får sin slutliga behandling i sammanhang med lagstiftningen om försäkringsavtal. Riksdagens hemställan är begränsad till allenast livförsäkringsavtalet till förmån för make och barn. Att bestämma, i vad mån och under vilka förutsättningar det belopp, som vid försäkringstagarens död utfaller på grund av ett sådant avtal, skall komma hans närmaste anhöriga till godo utan intrång från hans borgenärer, är emellertid en lagstiftningsuppgift, som till sin väsentliga del ingår i det mera omfattande spørsmålet angående de rättsregler, efter vilka ett försäkringsavtal till förmån för tredje man i allmänhet bör bedömas, särskilt med hänsyn till försäkringstagarens borgenärer. Möjligt är, att utöver de rättsanspråk, som ett dylikt avtal regelmässigt skall medföra för tredje man, en särskilt gynnad ställning bör beredas försäkringstagarens närmaste anhöriga, när avtalet ingåtts till deras förmån, samt att för tryggande av hustrus rätt till försäkringssumman erfordras även bestämmelser, som ej falla inom försäkringslagstiftningens utan inom familjerättens område. Men grundvalen för de specialstadganden, som närmast åsyftats med riksdagens framställning, bör i varje fall utgöras av allmänna bestämmelser om försäkringsavtalet till förmån för tredje man. Sådana bestämmelser saknas — bortsett från sjöförsäkringsavtalet — för närvarande helt och hållet i svensk rätt, liksom över huvud taget särskilda stadganden om rätts-handlingar till tredje mans förmån. För den lagstiftning om försäkringsavtalet, som kommit till stånd i vissa främmande länder, har det utgjort en betydelsefull uppgift att reglera även det slag av försäkringsavtal, enligt vilket försäkrings-summan skall komma tredje man till godo, och detsamma blir förhållandet i vårt land. I förening härmed beredes säkerligen det bästa tillfälle att giva frågan om livförsäkringsavtalet till förmån för make och barn en allsidig behandling och en lycklig lösning. Att söka i förväg åstadkomma en särskild lagstiftning i detta ämne skulle så mycket mer föranleda svårigheter, som det ingalunda tillhör de lättlösta lagstiftningsuppgifterna att på ett ur olika synpunkter fullt lämpligt sätt ordna ifrågavarande form av försäkringsavtal. Å ena sidan äro de sociala fördelar, som giva försäkringsrörelsen såsom helhet så stort värde, i särskilt hög grad förknippade med dylika försäkrings-

Ang. interpellationer om linförsäkringsavtal m. m.

(Forts.)

avtal, och det är därför synnerligen önskvärt, att det med dem avsedda ändamålet skall betryggas genom den blivande lagstiftningen i ämnet. Men å andra sidan måste konflikten mellan de efterlevandes och borgenärernas anspråk lösas under hänsyn även till de senares berättigade intressen. Om sålunda denna lagstiftningsfrågas svårlösta beskaffenhet gör det särskilt betänkligt att genom bestämmelser i det av riksdagen upptagna ämnet föregripa den allmänna lagstiftningen på området, framträda betänkligheterna ännu starkare vid det förhållande, att dylik lagstiftning lämpligen bör genomföras under samarbete med våra grannländer. Hela försäkringsrörelsen bär i mycket hög grad en internationell prägel, och detta område erbjuder därför särskilt goda förutsättningar för att man därå skall kunna åstadkomma en för olika länder gemensam lagstiftning. Den i vårt land från år 1903 gällande lagstiftningen om försäkringsrörelse har också tillkommit på grundvalen av ett arbete, vari Danmark och Norge deltagit, och, såsom jag förut nämnt, är lagstiftning om försäkringsavtal upptagen på programmet för det hittills så framgångsrika samarbetet mellan de nordiska länderna på obligationsrättens område. Det finnes alltså de bästa utsikter för att en för oss och våra grannfolk åtminstone i huvudsak gemensam lagstiftning om försäkringsavtal skall kunna komma till stånd, men tydligen skulle arbetet för detta särdeles eftersträfvansvärda resultat kunna i icke oväsentlig mån försvåras, om vi i vårt land på förhand bundit oss genom att nyligen hava reglerat en viktig del av det gemensamma lagstiftningsämnet.

Jag finner det därför helt naturligt, att man ställt sig betänksam mot att söka giva en fristående lösning åt frågan om de rättsverkningar, särskilt i förhållande till försäkringstagarrens borgenärer, som böra vara förenade med ett livförsäkringsavtal till förmån för make och barn. Och om lämpligheten av en sådan särskild lagstiftning kunnat vara föremål för tvekan redan vid den tidpunkt, då frågan därom upptogs, ehuru utsikten till en allmän lagstiftning om försäkringsavtal då var oviss och avlägsen, är jag övertygad om att alla i likhet med mig skola anse uppenbart, att det icke nu vore välbetänkt att inlåta sig på berörda speciallagstiftning, då man kan förvänta, att en allmän lagstiftning om försäkringsavtal ganska snart kommer att upptagas till behandling, och detta dessutom i den fördelaktiga formen av samarbete mellan de tre nordiska länderna.

På den av interpellanten till mig framställda frågan har jag alltså att lämna det svar att, såvitt nu kan bedömas, riksdagens förevarande framställning kommer att bliva föremål för fortsatt behandling i sammanhang med frågan om lagstiftning angående försäkringsavtal; och anhåller jag att till sist endast få uttala min glädje däröver att, med hänsyn till förhållanden för vilka jag redogjort, det ytterligare uppskovet

med förverkligande av det genom riksdagens skrivelse upptagna, synnerligen behjärtansvärda önskemålet icke torde behöva utsträckas över någon längre tid.

Ang. interpellationer om livförsäkringsavtal m. m.
(Forts.)

Herr statsrådet Hasselrot yttrade vidare: Ledamoten av riksdagens första kammare herr Wavrinsky har med kammarens tillstånd till mig framställt följande frågor:

1) Har från Kungl. Maj:ts sida någon åtgärd vidtagits för prövning och avhjälpande av de missförhållanden beträffande edgång, varom riksdagens skrivelse år 1909 begärde Kungl. Maj:ts övervägande?

2) Kan under den närmaste tiden någon framställning till riksdagen i bemälda skrivelser syfte motses?

I den med interpellationen avsedda skrivelserna av den 27 april 1909 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:tt ville taga under övervägande, dels i vilka fall edgång må kunna utbytas mot en i annan högtidlig och bindande form avgiven försäkran, dels och huru förmen för edgång bör förändras, samt därefter för riksdagen framlägga de förslag, som därav kunna föranledas.

Beträffande den förra frågan, om edgångs utbytande i vissa fall mot en i annan form avgiven försäkran, anfördes i riksdagens skrivelse följande:

»Edgången såsom ett i vårt land urgammalt rättsligt institut har helt visst synnerligen djupa rötter i vårt folks medvetande, och det i eden ingående religiösa momentet innefattar otvivelaktigt för mången i vårt land en den kraftigaste maning till sanningsenlighet i lämnade uppgifter. En sådan maning är med vår nuvarande rättegångsordning desto angelägnare, som den svenska domaren vid bevisprövningen är i vidsträckt mån bunden av legala regler, och för att framtinga sanningen saknas de medel, som förefinnas i den moderna processordningen med dess koncentrerade muntliga förfarande, där parternas intressen i allmänhet tillvaratagas av rättsbildade advokater. Det synes riksdagen särskilt under sådana förhållanden icke riktigt att uppgiva den garanti för sanningsenligheten av lämnade uppgifter, som edgången enligt riksdagens mening verkligen innebär beträffande den stora massan av folket i vårt land. Endast i de särskilda fall, där en sådan garanti uppenbarligen icke med edgången ernås, bortfaller den huvudsakliga grunden för edgångens användande. Blott i dessa fall blir det enligt riksdagens mening ur olika synpunkter lämpligare, att, såsom i allmänhet skett i den moderna utländska processlagstiftningen, edgången på något sätt utbytes, naturligtvis utan uppgivande i någon mån av sanningsplikten och straffet för dess överträdande. Enligt gällande rätt, 17 kap. 7 § rättegångsbalken, är den jävig att vittna, som är okristen eller av sådan lära, att han om vittneseden en falsk och skadlig mening haver. Att sålunda totalt frånvaro av den garanti, man med edgången velat vinna, skall kunna medföra befrielse från vittnesplikten,

Ang. Inter-
pellationer om
liförsäkrings-
avtal n. n.

(Forts.)

därest icke parterna eftergiva eden, torde kunna föranleda och har även föranlett till betänkliga missförhållanden. Beträffande dem, som på grund av religiösa betänkligheter vägra att gå ed, synes det riksdagen, som om edsformuläret bör utbytas mot något tema, däruti edgång ej ingår, eller ock, i den mån det kan låta sig göra, jämkas efter deras berättigade krav i det förevarande hänseendet. I fråga om dem, som, därför att det i eden ingående religiösa momentet fullständigt saknar betydelse, motsätta sig att avlägga ed, synes edgång även för edens egen skull och för uppehållande av dess helgd visserligen icke böra behöva förekomma, men dock böra ersättas av en annan form för bekräftande. Såsom i utländska lagar skett, synes nödvändigt, att då någon, vilken icke tillhör ett trossamfund, som förbjuder ed, vägrar att avlägga sådan, tillvaron av omständigheter, som verkligen böra berättiga till befrielse från edgång, göres till föremål för prövning av domstolen.»

Framställningen om ändring i formen för edgång motiverades av riksdagen sålunda:

»Vid en revision av gällande bestämmelser om edgång synes även böra undersökas, om ej ändringar böra ske beträffande det gällande formuläret för edens avläggande. Särskilt i fråga om den oftast förekommande vittneseden har behovet av en ändring i edsformuläret framträtt, något som framgår redan av de ovanberörda tidigare avgivna förslagen i detta hänseende. Mot det nuvarande formuläret för denna ed läser bland annat kunna anmärkas, att detsamma ej står i full överensstämmelse med nutida språkbruk. Erfarenheten giver vid handen, att denna ed lättare, än som borde få ske, blir föremål för missuppfattning, som i sin ordning kan föranleda störande avbrott i edens framstående och måste förrycka det allvarliga intryck, som med edgången åsyftas. En även önskvärd förkortning av temat för vittnesed skulle möjligen kunna bidra att avhjälpa ett överklagat förhållande beträffande sättet för edens avläggande, nämligen att i praxis, då flera vittnen skola höras i samma mål, för vinnande av tid alla på en gång edfästas, därvid det för domstolen blir omöjligt kontrollera, att eden av alla riktigt efter säges. Bland annat för att eden lämpligare skulle kunna förestavas för varje vittne särskilt, föreslogs den kortare avfattning av vittneseden, som nya lagberedningens betänkande innehåller. Ur nu antydda och andra synpunkter synes riksdagen en förändring av det nuvarande edsformuläret önskelig, som åt detsamma giver större enkelhet och anpasslighet utan att därmed i minsta mån eftergives något av det högtidliga allvar, som enligt riksdagens uppfattning bör vara med eden förbundet.»

I riksdagens skrivelse lämnades vidare kortfattade redogörelser såväl för de tidigare i vårt land framställda förslagen till ändring av bestämmelserna om eds användning och form som även för den i vissa främmande länder gällande lagstiftningen om edgång.

Förevarande lagstiftningsfråga hör, såsom även framgår av riksdagens skrivelse, till dem, i vilka meningarna starkt bryta sig mot varandra. En allmän uppfattning, till vilken jag för min del obetingat ansluter mig, torde emellertid numera vara, att gällande bestämmelser om edgång icke äro tillfredsställande och att en revision av desamma väl behöver bringas i verkställighet. Någon särskild åtgärd har dock riksdagens skrivelse icke hittills föranlett. Det med skrivelsen avsedda ämnet hör knappast till dem, i vilka utredning behöver eller kan åstadkommas genom remisser till ämbetsverk och andra sådana myndigheter, och särskilda förberedande åtgärder synas därför icke vara erforderliga, innan denna fråga, som i större eller mindre omfattning redan så många gånger varit föremål för uttalanden av lagstiftande myndigheter, ånyo upptages till behandling i justitiedepartementet eller eljest genom Kungl. Maj:ts försorg göres till föremål för lagstiftningsarbete. Rörande anledningen till att frågan icke sålunda återupptagits kan jag tydligen icke med någon bestämdhet yttra mig, såvitt angår tiden innan jag tillträdde chefskapet för justitiedepartementet. Men jag torde näppeligen misstaga mig i den förmodan, att orsaken icke varit någon annan än den, att i den tävlan, som råder å lagstiftningsområdet, där arbetsuppgifter städe finnas i väsentligt större rikedom än tillgång på tid och arbetskrafter, några frågor alltid måste få stå tillbaka. Riksdagens nu berörda framställning har i detta avseende fått dela lika öde med många andra behjärtansvärda lagstiftningsförslag, som framställts genom skrivelser från riksdagen eller från annat håll. Måhända hava dessutom i förevarande fall vissa särskilda omständigheter medverkat till uppskovet. En sådan kan vara att, såsom jag redan antytt, frågan ingalunda är lätt att lösa. Vidare må nämnas, att den torde vara bland dem, som stå i sådant sammanhang med andra lagstiftningsämnen, att betänkligheter mot en fristående behandling kunna göra sig gällande. Det är icke min avsikt att härvid hänvisa till den stora processreform, för vilken förarbeten pågå, ehuru visserligen frågan om eds användande i rättegång kan röna inverkan av denna reform. Däremot torde det icke sakna praktisk betydelse för frågans ställning, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begärt ändring av gällande bestämmelser om edgång även i annat hänseende än de nu berörda. Riksdagen har nämligen i skrivelse den 13 maj 1902 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes taga under övervägande, huruvida icke, vid användande av parts ed i rättegång, det företräde, som enligt gällande lag tillkommer värdjämälleden, må kunna, så vittt angår vissa slag av mål, upphöra, så att antingen fyllnadsed, under vissa i lagen angivna förutsättningar, skall framför värdjämälse användas, eller ock åt domaren lämnas öppet att efter omständigheterna i varje särskilt fall använda den av nämnda bägge edsformer, vilken prövas lämpligast, ävensom för riksdagen framlägga det förslag till lagbestämmelser i ämnet, vartill för-

Ang. interpellationer om linförsäkringsavtal m. m.
(Forts.)

Ang. interpellationer om livförsäkringsavtal m. m.

(Forts.)

hållandena må anses föranleda. Sistnämnda skrivelse framgick ur riksdagens behandling av den genom en Kungl. Maj:ts proposition framlagda frågan om ändring av nuvarande bestämmelser angående bevisning inför rätta, i vilken fråga varken då eller sedermera enighet mellan kamrarna vunnits. Även till denna fråga står den nu förevarande i det förhållande, att det otvivelaktigt vore förenat med fördelar, om de kunde samtidigt förekomma till avgörande. Med vad jag nu yttrat har jag dock ingalunda velat såsom min mening uttala, att den i interpellationen åsyftade revisionen av bestämmelserna om edgång icke skulle kunna äga rum utan att ställas i sammanhang med en lösning av de båda andra nyssnämnda frågorna. Jag har endast velat erinra om vissa omständigheter, som kunna tjäna till belysning av det i interpellationen berörda lagstiftningsärendets läge.

Något särskilt yttrande om anledningen till att detta ärende icke upptagits till behandling under den tid jag varit chef för justitiedepartementet torde, utöver vad jag redan anfört, icke erfordras.

Interpellanten har emellertid ytterligare frågat, om under den närmaste tiden kan motses någon framställning till riksdagen i omförmälda skrivelser syfte. Det är svårt att på denna fråga lämna ett bestämt svar. I de hittills uppgjorda planerna för lagstiftningsarbetets bedrivande under återstoden av detta och början av nästa år har förenämnda lagstiftningsärende icke upptagits. Vad som i regel är förenat med den största svårigheten, då det gäller någon ny, mera omfattande lagstiftningsfråga, är att bereda erforderligt utrymme för denna under den del av lagstiftningsproceduren, som utgöres av lagrådets granskning. För närvarande har man anledning antaga, att lagrådets tid ganska länge kommer att bliva strängt upptagen av lagförslag, som redan äro färdiga till granskning eller i varje fall befinna sig i så fortskridet skick, att de äga anspråk på företräde framför den i interpellationen nämnda lagstiftningsfrågan. Rörande utsikterna för dennas upptagande till behandling anser jag mig därför icke kunna säga mera, än att jag skall hava min uppmärksamhet fäst på berörda lagstiftningsärende, och att det skall bliva mig en tillfredsställelse, om jag under den tid jag kommer att kvarstå såsom chef för justitiedepartementet får tillfälle att befrämja ärendets fortgång.

Herr Wavrin sky: Herr talman! Jag är fullt medveten om vilken arbetsbörda vilar på justitiedepartementet och vilka stora lagförslag, som legat och ännu ligga på herr statsrådets bord. Jag var därför också tveksam, huruvida jag skulle besvara herr statsrådet med att svara på några frågor, som kunna synas små mot dessa andra stora frågor. Men då nu herr statsrådet så omsorgsfullt och fullständigt redogjort för sin ställning till de av mig framställda frågorna, har jag så mycket större skäl att uttala min tacksamhet därför, ett tack som icke

bara är en artighetsfras eller det obligata tacket från en interpellant utan innebär något mera.

Jag beklagar, att det svar, herr statsrådet lämnat, icke givit mig så stor uppmuntran, men utan uppmuntran har jag i alla fall icke blivit. Rörande den första frågan har jag fäst mig vid direktörföreningens tvekan, huruvida denna särskilda del skulle kunna lösas för sig, då den sammanhänger med andra stora frågor; men jag trodde, att försäkringsinspektionens förhoppningar därom och de skäl, inspektionen anfört, skulle kunna visa vägen vid ett sådant arbete. Den framställning från herr statsrådets sida, jag lyssnat till, giver mig mer att tänka på än försäkringsinspektionens utlåtande, och jag finner, att med frågan sammanhänga flera saker, vilka göra frågan mera invecklad än jag tänkt mig. Då emellertid herr statsrådet förklarar, att denna fråga är mycket behjärtansvärd och låtit mig förstå, att det är den fråga, som närmast kommer att upptagas vid arbetet på försäkringsverksamhetens område, får jag nöja mig med den förhoppningen, att denna omständighet, nämligen att frågan är behjärtansvärd och att försäkringsverksamheten själv är varmt intresserad av den, skall bringa frågan framåt så fort som möjligt.

Hur behjärtansvärd denna fråga är och hur värdefull dess lösning skulle vara, fick jag anledning att reflektera över för några år sedan, då en skrivelse kom i mina händer, vilken redogjorde för en debatt i bayerska riksförsamlingen angående frågan, hur högt belopp för försäkringspremier skulle kunna göras skattefritt. I det meddelande jag mottog redogjordes för finansministerns uttalande i frågan och jag skall be att få återgiva det. Finansministern säger: »Ändamålet med besparingar uppnås mycket säkrare genom inbetalning för livförsäkring än genom annan form av kapitalplacering. Det eljes befintliga momentet av ovisshet om att man verkligen skall uppnå målet för besparingen, blir genom livförsäkringen bragt ur världen; det sparkapital, man önskar uppsamla, är härtill försäkrat även i fall av förtidig död; familjen är för alla förhållanden ekonomiskt skyddad.» Detta sista under förutsättning, att en sådan lag skyddar dem mot intrång från borgenärerna. Och en annan talare strax efteråt tillade: »Den som åtagit sig att betala livförsäkringspremier, har därmed ökat icke blott sin egen vederhäftighet utan även i sin mån nationens ekonomiska välstånd.»

Ur denna synpunkt, den nationalekonomiska, men än mer ur den sociala synpunkten, behovet att träffa åtgärder för att trygga familjens bestånd, anser jag denna fråga verkligen vara mycket behjärtansvärd; och jag uttalar den förhoppningen, att de åtgärder, som äro att emotse, icke måtte dröja allt för länge utan att denna fråga måtte så snart som möjligt få sin lösning.

Vad den senare frågan, om edgången, beträffar, fick jag även den uppmuntran, att herr statsrådet sade sig visst icke vilja vara med om något uppskov med denna fråga. Min förfrågan, huruvida några åtgärder vidtagits, har naturligen icke heller varit

Ang. inter-
pellationer om
livförsäkrings-
avtal m. m.
(Forts.)

riktad närmast mot herr statsrådet; utan med anledning därav, att frågan vilat under en föregående regering, var det min önskan att få veta, om några särskilda skäl därtill förefunnits. Jag tror, att denna fråga har en ganska djup innebörd i sedligt hänseende för vår nation. Det heter ju om vår nation, att den är en starkt svärande nation, och det myckna officiella edfästandet pekar åt det hållet. Jag tror, att missaktningen för eden är ganska stor på många håll, och jag tror, att den åtgärd, herr statsrådet ställde sig sympatisk till, nämligen en förenkling av formuläret och ett tillmötesgående av önskningarna, att i stället för edgång en förklaring skulle få lämnas, är av allra största vikt.

Då vi emellertid icke ha att emotse några åtgärder på detta område inom ett års tid, får jag ju giva mig till tåls, men jag vet, att det kommer att väcka förstämning inom vida kretsar av vårt land, att det dröjer så länge. Men då jag hörde herr statsrådets intresse för saken och fick det klara beskedet, att det är önskvärt, att något göres och att det skulle vara herr statsrådet kärt, om under hans tid något kunde åtgöras, vill jag lämna ett särskilt tack därför.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet herr Widells den 24 innevarande månad bordlagda motion nr 90, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt utgivande av ny upplaga av handboken Sveriges land och folk.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran bevillningsutskottets den 24 innevarande april bordlagda betänkande nr 20.

Föredrogs och lades till handlingarna bevillningsutskottets den 24 i denna månad bordlagda memorial nr 21, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut rörande viss del av utskottets betänkande nr 17 i anledning av väckta motioner om dels upphävande av tullen å spannmål m. m., dels borttagande av tullen å korn.

Föredrogs, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran lagutskottets den 24 innevarande april bordlagda utlåtande nr 25.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts vid sammanträdets början avlämnade proposition nr 168, angående användande av överskott i Djurgårdskassan till vissa byggnads- m. fl. arbeten vid Ulriksdals, Haga och Drottningholms slott m. m.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade nådiga propositioner:

nr 170, angående utvidgning av riksdagens bibliotek till centralt förvaltningsbibliotek; och

nr 171, med förslag till ändrad lydelse av § 3 i reglementariska föreskrifter för riksdagen.

Herr statsrådet *von Sydow* avlämnade Kungl. Maj:ts nedan nämnda propositioner:

nr 143, angående anslag till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder;

nr 157, angående vissa ändringar i gällande avlöningsreglemente för tjänstemän vid statens vattenfallsverk;

nr 166, angående anslag till alkoholistvården;

nr 167, angående anordnande av elektrisk belysning och drivkraft vid statens vårdanstalt för alkoholister å Vennarn m. m.;

nr 173, med förslag till förordning angående grunder för upplåtelse av vissa kronan tillhöriga vattenfall och strömfall m. m.; samt

nr 174, med förslag till lag om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor.

Av dessa propositioner, som härpå föredrogos, blev propositionen nr 173 på begäran bordlagd, varemot propositionerna 143, 157, 166 och 167 hänvisades till statsutskottet samt propositionen nr 174 remitterades till lagutskottet.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 3,45 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.
